

foto: collectie K. Korpershoek Jr.

Kijkende naar de oude linden van de Drieboomdelaen, treft direct de eigenaardige vorm. De stammen zijn kort gehouden, van daar uit lopen enige zware zijarmen, waaraan veel takken en twijgen. De gewoonte om dit soort bomen zodanig in te korten, te snoeien en te leiden was in de 17e en 18e eeuw heel gebruikelijk. De in een dubbele regel geplante bomen vormden als zodanig een berceau, dat wil zeggen een overdekt tuinpad, een dicht belommerde laan, een ware lustwarande.

Op deze foto van omstreeks 1900 hebben zich de ingrijpende veranderingen nog niet geheel voltrokken. Op de voorgrond rechts de laatste 18e eeuwse houten luthof, die enkele jaren later ook gesloopt zou worden.

ZUILEN EN PILASTERS IN HOORN

Aan de oudere gebouwen van de Westfriese koopmansstad Hoorn treffen we elementen aan die rechtstreeks zijn af te leiden van Griekse en Romeinse tempels. Deze heidense attributen zijn geen roofgoederen of souvenirs; vooral gedurende twee perioden in de bouwkunst, in de Nederlanden, maar natuurlijk ook over de grenzen, werden de architecten geïnspireerd door de klassieke vormen, in de Renaissance, hier te lande van ongeveer 1550 tot 1650, en in de negentiende eeuw, waarin allerlei neo-stijlen werden toegepast. Ik wil het in dit stukje hebben over de zuil en de pilaster.

De (klassieke) zuil wordt naar de vorm onderscheiden in een aantal types, bepalend hierbij zijn voetstuk, schacht en kapiteel. Aan het kapiteel, het bovenstuk, is het type het gemakkelijkst te herkennen. De simpelste vorm is de Dorische; de Ionische valt op door zijn twee "krullen" (voluten), en de Korintische heeft een kapiteel met acanthusbladversiering. Romeinse typen zijn de Toskaanse, een iets eenvoudiger vorm nog

dan de Dorische en de Composiet, een soort mengvorm van Ionisch en Korintisch.

De vrijstaande zuil komt weinig voor; onze bouwkunst is bescheidener dan die in zuidelijker streken, pas in de negentiende eeuw wordt de zuil als bouwvorm op grote schaal toegepast, vooral aan openbare gebouwen. Een afgeleide vorm van de zuil is de pilaster: een voor de muur uitgebouwd

